

Sygn. akt III CZ 191/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Maciej Kowalski (sprawozdawca)

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z powództwa K. K. i S. K.
przeciwko Przedsiębiorstwu w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 czerwca 2022 r.,
zażalenia powodów na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 30 grudnia 2021 r., sygn. akt VII AGa 285/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Powodowie K. K. i S. K. wniesli o zasądzenie na ich rzecz od P. w W. kwoty 80 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 3 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty tytułem spadku wartości nieruchomości, w związku z ograniczeniami w jej korzystaniu przewidzianymi dla obszaru ograniczonego użytkowania P. oraz tytułem kosztów rewitalizacji akustycznej znajdującego się na niej budynku w związku z narażeniem na podwyższony poziom hałasu spowodowany oddziaływaniem akustycznym lotniska im. [...]. Ponadto wniesli o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości w

zakresie spadku wartości nieruchomości jak i kosztów nakładów na rewitalizację akustyczną znajdującego się na niej budynku.

Wyrokiem z 7 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 115 628,84 zł wraz z odsetkami ustawowymi; w punkcie drugim umorzył postępowanie w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 80 000 zł za okres od 3 sierpnia 2013 r. do 12 grudnia 2013 r.; w punkcie trzecim oddalił powództwo w pozostałym zakresie i w punkcie czwartym orzekł o kosztach procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany. Zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie pkt. I i IV i wniósł o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu, w tym kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 30 grudnia 2021 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zażalenie na ten wyrok wnieśli powodowie, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucili błędne zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c., albowiem nie ma potrzeby powtórzenia postępowania dowodowego w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji służy przeprowadzeniu kontroli istnienia procesowych podstaw wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasatoryjnego, zamiast merytorycznego zakończenia sprawy. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej, powołanej przez ten sąd, podstawie orzeczenia kasatoryjnego (postanowienie SN z 11 maja 2022 r., III CZ 161/22). W postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia

złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (postanowienie SN z 24 lutego 2022 r., III CZ 52/22).

W niniejszej sprawie sąd drugiej instancji uchylił zaskarżony wyrok z uwagi na zaistnienie przesłanki z art. 386 § 4 k.p.c., tj. potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Potrzeba ponownego rozpoznania sprawy zaistniała wobec naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości. Sąd ten wskazał, że analiza opinii biegłego prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż nie odpowiada ona na podstawowe pytanie, czy na skutek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania i ograniczenia w związku z tym sposobu korzystania z nieruchomości, doszło do zmniejszenia wartości nieruchomości. Nadto odnosząc się do oparcia rozstrzygnięcia na opinii biegłego z zakresu akustyki Sąd Apelacyjny wskazał, że niedopuszczalne jest uznanie za miarodajne i prawidłowe ustaleń opartych na nieprawidłowych założeniach odnośnie liczby operacji lotniczych. Odnośnie natomiast opinii biegłego z zakresu budownictwa, za nieprawidłowe uznał przyjęcie, że przed wejściem w życie obszaru ograniczonego użytkowania budynek powodów spełniał wymagania odnośnie klimatu akustycznego.

W obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy na podstawie własnych ustaleń faktycznych, poczynionych na bazie materiału zebranego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy. Sąd odwoławczy nie może się od tej powinności uchylić z uwagi na utrudnioną ocenę materiału dowodowego, wynikającą m.in. z potrzeby jego uzupełnienia. W tym zakresie jest on bowiem wyposażony we wszystkie instrumenty wykorzystywane w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, zarówno w zakresie odpowiedniego stosowania reguł ciężaru dowodu, zasad oceny odwołów, jak i przeprowadzenia lub uzupełnienia części dowodów we własnym zakresie, nie wyłączając możliwości rozpoznania pominiętych dotąd wniosków dowodowych oraz tych postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (postanowienie SN z 27 kwietnia 2017 r., IV CZ 10/17). Przyjęta przez Sąd Apelacyjny podstawa uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji w postaci potrzeby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości jest wyjątkiem od zasady wydawania przez sąd odwoławczy rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, tym samym zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* nie może być interpretowana rozszerzająco. Odmienny pogląd byłby niezgodny z założeniem istoty postępowania apelacyjnego realizującego model apelacji pełnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2014 r., I CZ 89/14). Wykładnia przesłanki potrzeby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości powinna uwzględniać przede wszystkim wyniki językowo-logicznej interpretacji art. 386 § 4 k.p.c. Możliwość uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, z uwagi na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości nie podlega rozszerzającej wykładni, ponieważ prowadziłoby to do sprzeczności z istotą postępowania apelacyjnego. Założeniem uregulowania art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. jest dopuszczenie możliwości wydania wyroku kasatoryjnego w wypadkach sporadycznych, w których nie doszło do przeprowadzenia dowodów. Nawet zatem konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w znacznym zakresie nie wypełnia tej przesłanki. (postanowienie SN z 28 listopada 2014 r., I CZ 89/14).

W sprawie niniejszej Sąd Apelacyjny w związku z rozpoznawaniem sprawy w drugiej instancji powołał się na potrzebę uzupełnienia opinii biegłych akustyka, biegłego do spraw budownictwa oraz biegłego z zakresu wyceny nieruchomości. Nie wskazał innych dowodów, które należałoby przeprowadzić w przypadku

uzupełnienia opinii przez tych biegłych. Tymczasem nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie stanowi podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego (postanowienie SN z 21 lutego 2019 r., I CZ 7/19). Potrzeba uzyskania opinii uzupełniającej, nie tylko nie może być kwalifikowana jako nierozpoznanie istoty sprawy, ale też nie uzasadnia uchylecia wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji z powodu konieczności prowadzenia postępowania dowodowego, skoro nie jest to związane z wymogiem przeprowadzenia tego postępowania w całości (postanowienie SN z 28 maja 2013 r., V CZ 16/13). Usunięciu wątpliwości nasuwających się w związku z treścią opinii biegłych służą środki przewidziane w art. 286 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 394¹ § 1¹ i 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

[as]